

ESCRITS CORSARIS

La successió de les hores, els dies

Josep Ballester

CADA nit, si és possible, ben tard, escriu unes notes. Té una vida en excés carregada de compromisos socials i editorials. S'ha proposat elaborar un dietari, el pretext és fer un seguiment del buidatge sistemàtic dels volums apareguts fins aquest moment, som a l'any 1973, de l'obra completa de Pla. Una tasca immensa que s'ha proposat amb uns terminis ben marcats. En aquest dietari que fa molt poques setmanes que ha iniciat, inclús, teoritza sobre el gènere. «Fins ara no m'he deturat a pensar ni què en volia fer exactament, ni quina forma havia de tenir. Ahir, en ficar-me al llit, vaig fer una ullada al Diari de Gide i em va semblar ple de pàgines inútils, al costat de fragments d'escriptura excel·lent. Ara, acabo de fullejar el Diari 1952/60 de Joan Fuster i, bé que molt diferent del de Gide, trobo que li passa alguna cosa semblant: ben escrit, hi ha pàgines que han envellit moltíssim. (...) Tots dos, però, d'un interès considerable... per a quins lectors? A qui està destinat un dietari? (...) Tinc la impressió que un dietari ha de donar d'alguna manera la quotidianitat de l'escriptor i, si és possible, aquella part d'intimitat de què és conscient. Per això trobo infinitament superior a tots dos El quadern gris d'en Pla. I no solament perquè estigui prodigiosament escrit: tothom sap que Gide i Fuster són bons escriptors. El que passa és que en Pla lliura, finalment, molt més d'ell mateix que els altres en el terreny de la quotidianitat. Per això, penso, prefereixo seguir aquest dietari deixant fluir els fets del dia. La llàstima és que la meua

prosa, eixarreja i vacil·lant, no pugui comparar-se amb la dels altres...». Aquest quadern amb el qual el seu autor no va tenir cap intenció literària, recentment ha vist la llum, recuperat d'una capsa de cartó on havia quedat oblidat durant gairebé quaranta anys. Però sí que conté un valor documental de la cultura, no sols catalana, sinó espanyola durant els darrers anys del franquisme. Naixien aquestes anotacions com un exercici preparatori per afrontar l'assaig que, uns anys més tard, publicaria sota el títol de *Josep Pla o la raó narrativa*. El nostre personatge, **Josep Maria Castellet**, en aquells moments, segons aquests papers, és un home cansat de la vida que duu. Hi trobem un Castellet fastiguejat, sense temps per a llegir el que vol ni per a escriure el que li interessa. «Les dues de la matinada. Llegeixo: és l'únic que ha tingut sentit en tot el dia». Sembla que no aconsegueix la tranquil·litat que necessita. La sensació de pèrdua de temps l'aclapa, se li escapen els dies com l'aigua entre els dits. En molts moments el dietari respira un buit profund per no haver dedicat més temps a l'obra pròpia. «Llarga sessió —de cinc a onze de la nit— a l'editorial. Tinc la sensació de pèrdua absoluta de temps. Més que una sensació, és una realitat palpable. Quin sentit té fer llibres dels altres i no tenir temps per fer els propis?».

Però no sols és això. Deixa ben palés els esdeveniments que componen el seu dia a dia. Reunions, moltíssimes reunions amb escriptors, polítics o periodistes, algunes cròniques delicioses de viatges, comentaris sobre la repressió i la censura dels darrers anys de la dictadura o sobre els mals que ataquen la cultura, encara vigents ara. Un testimoni personal, tanmateix col·lectiu d'aquell any. On destacaria, entre d'altres, les gloses sobre els escriptors llatinoamericans residents en aquella èpo-

ca a Barcelona, tot buscant una ciutat mítica que no existeix; les abundants reflexions sobre el fenomen **Pla**, ben lúcides; un retrat sincer de la vella generació i de les joves promocions d'escriptors o, fins i tot un esbós de l'ambient que es respirava ací, a nivell local: «La incògnita política del País Valencià persisteix; la nostra, també. Hem d'agafar l'avió. Marxem a l'aeroport. Sensació de deixar uns personatges passats d'intel·ligència i voluntat —una mena d'exemple moral—, que es juguen conscientment l'èxert o el fracàs dels seus projectes vitals amb serenitat, sense dramatismes, amb sentit de l'humor». Les coses, malauradament, han canviat.

Aquest crític literari, editor i intel·lectual d'alta volada, llicenciat en dret per prescripció familiar, ha tingut una trajectòria llarga i ben intensa en la seua professió. Ha estat un crític militant, en el sentit més positiu de la paraula. Un mitjancer que ha orientat tant un lector especialista com un lector més general, amb el seu judici. S'ha transformat en un cartògraf, en un dissenyador de mapes. Un constructor de plànols que descriu la realitat literària subjecta a la seua anàlisi perquè qualsevol lector transite per aquests camins. Castellet ha estat un topògraf que ha assenyalat un itinerari. Ens agrada on es dirigeix o no. Però un itinerari. Comença en revistes com *Índice*, *Estilo*, *Ínsula* o *Laye*. Però un polèmic article sobre *El segon sexe de Simone de Beauvoir*, l'any 1949, a *Estilo*, provoca la seua expulsió de la publicació. Va patir una tuberculosi pulmonar, que l'allunya un període llarg de Barcelona, però li permet llegir autors francesos, italians i nord-americans contemporanis. D'aquesta manera, en les crítiques posteriors, es desprèn un coneixement gens minso de la literatura estrangera que els seus companys de professió no co-

MANUEL MOLINES

Josep Maria Castellet.

neixien. Gràcies a una beca, pot eixir per primera vegada fora i té contacte directe amb dos textos fonamentals per a la seua formació: *Qu'est-ce c'est la littérature?* de **J. P. Sartre** i *L'âge du roman américain* de **Claude-Edmond Magny**. A partir d'aquest moment rebutja el que anomena la literatura burgesa i defensa que l'única escriptura vàlida és la compromesa. Pregunta un art objectiu dirigit a la majoria. L'obra més interessant d'aquesta època és *La hora del lector* (1957) que li va publicar l'amic **Carlos Barral**. Així evoluciona cap al realisme crític, sota la influència de **Lukács** i de **Goldmann**, amb les antologies *Veinte años de poesía española* (1960) i *Poesía catalana del siglo XX* (1963), aquesta darrera en col·laboració amb **Joaquim Mo-**

las. Totes dues es converteixen en els manifestos d'això que s'ha conegut com la poesia social. És la seua etapa més ideològica. Després vindrien els esdeveniments del Maig francès i la Primavera de Praga, una cert escepticisme a partir d'un viatge a la Unió Soviètica, la lectura de **Barthes** i els teòrics de l'estructuralisme provoquen en el nostre autor una reflexió i una reordenació del seu punt de vista. Abandona qualsevol dogma i defensa una actitud oberta per part del crític; és quan publica *Nueve novísimos poetas españoles* (1970) o fa les anàlisis fonamentals de l'obra d'**Espriu** (1971) i de **Pla** (1978).

Però sense menysprear tota aquesta tasca, realment fonamental, en destacaria un volum, d'això tan ample que va entre l'assaig, el retrat literari i l'autobiografia com és *Els escenaris de la memòria* (1988) amb què se li va atorgar el premi Joanot Martorell, Lletra d'Or, Literatura Catalana de la Generalitat i de la Crítica Serra d'Or. Una mena de relats memorialístics fragmentaris al voltant d'uns personatges, tots ells escriptors (**Ungaretti**, **Rodoreda**, **Aranguren**, **Pasolini** o **Octavio Paz**, entre altres), però que explicant-nos la seua relació d'amistat i l'obra, s'explica a si mateix. Encara que ell ha apuntat, amb la seua elegància habitual, amb un cert escepticisme i ironia, «ni retrats literaris ni trasbalsos autobiogràfics, sempre perillosa i impúdica. Peces menors i mal transcrits, representades, però, per alguns amics, grans actors de la faràndula que he conegut». Una mena de literatura del jo, un esbós molt ben escrit de l'imaginari personal projectat sobre el record. L'explicació del seu trajecte vital a través dels altres. Una esplèndida radiografia sobre el joc i la creació de la memòria. I com li diria el mestre Pla, «la vida —i perdoni la transcendència de la declaració— no és més que un convencionalisme repetitiu, recurrent. És com la successió de les hores, els dies, de les estacions —i tornem a començar».

VERSUS OMNIA

Senos

Joan Verdú

ME encantan los senos. Me chiflan las tetas. Adoro los pechos. ¡Mamita las mamas!

Sentada esta declaración de principios debo añadir que no es que me gusten las mujeres fragmentadas, a mí me gustan enteras. Me gustan las mujeres en su conjunto y en cada una de sus partes, las piernas, un bello rostro (y aunque aquí venga en tercer lugar eso es el número uno), pero como es sabido unas tetas tiran más que dos carretas.

Pocas cosas hay mas seducto-

ras que un exacto pecho femenino. Aquí el concepto de exactitud no anda ligado a la existencia de un prototipo ni de una única posibilidad. Unas tetas exactas pueden ser de diversas formas, colores y texturas. Añádase a estas tres variables (formas, colores y texturas) las de la forma y situación del pezón y su aureola (centro geográfico alrededor del cual gravita y despunta la teta), y la cantidad de combinaciones es inagotable.

De tan distintos modos, estilos y formas pueden ser bellos, turgentes y estimulantes las mamas, que un hombre que no sucumba a la llamada de Sodoma, y con un poco de suerte, puede estar entretenido toda su vida.

A mí, a parte de los distintos estilos, tendencias y escalas de los senos, naturalmente unos más sugestivos que otros, para los pezones y su aureola me gustan los colores: rosado, canela y levemente (muy levemente) tostado —que, claro está, deben de guardar una relación con el color de la piel. No me gustan claros ni excesivamente oscuros (ustedes perdonen y me da igual lo que piensen).

En una comida entre el gran fotógrafo **Oriol Maspons**, mi señora y yo, la conversación versaba sobre mujeres (Oriol es un gran especialista en mujeres. Ha fotografiado a muchas de las mas guapas de España y afirma que tiene el récord de tías buenas que

se han negado a concederle sus favores, pero algo habrá picado, digo yo). Hablábamos de mujeres decía y yo a bocajarro solté, que si quieres saber el color de los pezones de una mujer, primero preguntáaselo, pero si no te lo dice (ni te lo enseña) fijate en el color de sus labios. Esto impresionó mucho a Oriol, y creo que a partir de ahí me consideró un *coinnoseur*. Bueno, esta teoría no siempre se cumple, pero muchas veces sí.

Entre las mejores posturas para la cópula —dejándonos de kamasutras que a poco conducen— destaca, a parte de la que suelen practicar los mamíferos, aquella en que la mujer se sitúa encima del hombre, que a parte de a los movimientos pélvicos,

puede dedicarse con delectación a adorar como se merecen los senos femeninos.

Para acabar un detalle: unos bellos senos deben de colgar un poquito —solo lo justo—, la gravedad debe actuar en ellos. Las figuras clásicas femeninas griegas son muy bellas, pero no son excitantes, falta gravedad en sus senos. Esas tetas enhiestas en plan **Bo Derek** (que tanto gusta a Maspons) no van a ningún lado, y encima, un día en un arrebato te pueden fracturar una costilla.